

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr

Rady Miasta Konina

z dnia grudnia 2023 r.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024- 2026

Konin, grudzień 2023 rok

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Charakterystyka, analiza rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej w Koninie	6
1. Rodzinna piecza zastępcza	6
2. Instytucjonalna piecza zastępcza	11
3. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	12
4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.....	15
III. Analiza środowisk rodzinnych zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej	16
IV. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.....	19
1. Cel główny.....	19
2. Cele szczegółowe	19
3. Osiągnięcie celów poprzez realizację zadań skierowanych do rodzin zastępczych, dzieci oraz kandydatów na rodziców zastępczych	20
V. Limit rodzin zastępczych zawodowych	23
VI. Plan pomocy dla osób usamodzielnianych	24
1. Cel główny.....	24
2. Cele szczegółowe	24
3. Osiągnięcie celów poprzez realizację zadań skierowanych do wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej.....	24
VII. Adresaci Programu	25
VIII. Realizatorzy/partnerzy Programu.....	26
IX. Planowane rezultaty	26
X. Źródła finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024 - 2026.....	26
XI. Monitorowanie Programu	27
SPIS TABEL	28
SPIS WYKRESÓW	28

I. Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 71 ust. 1 uwzględnia dobro rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietnych i niepełnych, mających prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Polityka rodzinna, wynikająca z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obejmuje całokształt działań podejmowanych przez państwo, samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe i inne podmioty w celu stworzenia odpowiednich warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin. Ustawa podkreśla znaczenie profilaktyki, jak również pracy z rodziną już od chwili pojawienia się sygnałów dotyczących nieprawidłowego funkcjonowania rodziny w środowisku. Najlepszą formą pieczy zastępczej są rodzinne formy pieczy zastępczej. Rodziny i osoby decydujące się na pełnienie funkcji rodziny zastępczej, czy prowadzenia rodzinnego domu dziecka muszą posiadać odpowiednie predyspozycje i motywacje, by wziąć odpowiedzialność za powierzone im dzieci. Powinni zapewnić dzieciom bezpieczne środowisko wychowawcze, zaspokajać ich potrzeby, troszczyć się o nich, wspomagać rozwój fizyczny i emocjonalny, rozwój zainteresowań i uzdolnień oraz przygotować do samodzielnego życia. Rodziny zastępcze powinny umożliwiać kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, zapewniać dostęp do świadczeń zdrowotnych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek opracowania i realizację 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych (art. 180 pkt 1 w/w ustawy).

Podmiotem koordynującym rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Konina, na podstawie Zarządzenia Nr 82/2011 Prezydenta Miasta Konina z dnia 15 grudnia 2011 r., jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Ośrodek organizuje rodzinną pieczę zastępczą poprzez prowadzenie naboru kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzi szkolenia oraz kwalifikuje kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, zapewnia pomoc i wsparcie dla istniejących już rodzin zastępczych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rodzin pomocowych, dokonuje także okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla miasta Konina na lata 2024 – 2026 zawiera plan działań opracowany na podstawie Strategii deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w Koninie na lata 2019-2025 oraz Strategii Rozwiązywanie Problemów Społecznych Mieszkańców Konina na lata 2015-2025.

Ze względu na fakt, że realizacja celów Programu jest procesem o charakterze wieloletnim, założenia niniejszego Programu w znacznej części stanowią kontynuację kierunków rozwoju określonych w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2021- 2023”.

Zarówno w pierwszym programie, jak również w kolejnych, realizowane były zadania mające na celu rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, wsparcie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, pomoc wychowankom w procesie usamodzielnienia, a także doskonalenie instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez indywidualną pracę z dzieckiem - rozpoznawanie i wspieranie zdolności dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy instytucjonalnej.

W okresie obowiązywania Programu w latach 2021 – 2023 przeszkolono 13 rodzin - 19 osób na kandydatów do prowadzenia różnych form rodzinnej pieczy zastępczej, które zgłosiły taką gotowość (w 2021 r. – 5 rodzin, 8 osób, w 2022 r. – 5 rodzin, 6 osób, w 2023 r. do 30 września – 3 rodziny, 5 osób). Podpisano 2 umowy w sprawie przekształcenia rodziny zastępczej zawodowej w rodzinny dom dziecka. Od 1 stycznia 2022 r. dostosowano Pogotowie Opiekuńcze, placówkę funkcjonującą na terenie Konina, do wymogów ustawy, tym samym zmniejszono liczbę miejsc z 20 do 14 miejsc. Jednocześnie z dniem 2 stycznia 2022 r. Pogotowie Opiekuńcze przekształcone zostało w Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą w Koninie z siedmioma miejscami w części interwencyjnej i siedmioma w części socjalizacyjnej. Łącznie placówka dysponuje 14 miejscami.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie, w czasie lockdownu, dostarczali przede wszystkim do zawodowych rodzin zastępczych otrzymywane z Konińskiego Banku Żywności produkty żywnościowe, w tym jogurty, napoje, lody. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie w partnerstwie z Wielkopolskim Ośrodkiem Ekonomii Społecznej na rzecz przeciwdziałania skutkom występowania COVID-19 zawarł porozumienia z Zakładem Aktywności Zawodowej prowadzonym przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem w Koninie, ze spółdzielniami socjalnymi „TUDEROS” i „FINEZJA” w Koninie, dzięki czemu niektóre rodziny zastępcze otrzymywały gorący posiłek w okresie od maja do listopada 2020 r.

Miasto Konin - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie aplikowało o przyznanie środków finansowych w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 – Działanie 2.8 Rozwój Usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu

Społecznego. W ramach programu pozyskano środki na zakup 75 laptopów wraz ze słuchawkami bezprzewodowymi oraz środki ochrony indywidualnej.

W okresie trwania Programu Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie organizował także wiele działań promujących rodzicielstwo zastępcze. W ramach promocji rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w 2021 roku zorganizowano konkurs plastyczny „Moja rodzina zastępcza”, założono konto na portalu społecznościowym Facebook oraz przeprowadzono kampanię społeczną „Pokochaj mnie”, trwającą od 6 grudnia 2021 r. do 31 maja 2022 r.

W czerwcu 2022 roku odbył się piknik integracyjny rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających, zorganizowany przez nowo powstałą niezawodową rodzinę zastępczą, przy współdziałaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie. Ponadto w ramach promowania rodzicielstwa zastępczego pracownicy Ośrodka uczestniczyli w Rodzinnym Festynie Integracyjnym, zorganizowanym przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Koninie, podczas którego rozdawali ulotki informacyjne, jak zostać rodziną zastępczą oraz udzielali informacji w tym zakresie.

Miasto Konin oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie posiadają swoje konta na Facebooku, gdzie umieszczane są na bieżąco informacje, w tym dotyczące pieczy zastępczej. Umieszczanie wydarzeń na Facebooku, to jeden ze sposobów na zwiększenie promocji działań w tym obszarze.

Dzięki prowadzonym akcjom promocyjnym, do Ośrodka zgłaszali się darczyńcy, którzy np. w czerwcu 2022 r. przekazali z okazji Dnia Dziecka wyroby cukiernicze, które urozmaiciły paczki dla rodzin i dzieci przebywających w zawodowych i niezawodowych rodzinach zastępczych. Z okazji Świąt Bożego Narodzenia, dzięki jednemu z konińskich sponsorów, dzieci i młodzież z rodzin zastępczych oraz rodzinnego domu dziecka, także obdarowane zostały świątecznymi paczkami.

Obecnie opracowany Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024– 2026 zawiera plan działania miasta w zakresie zapewnienia opieki dzieciom w przypadku, kiedy rodzice biologiczni nie wywiązują się z funkcji rodzicielskich. W programie wytyczono cele i zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jakimi są: zapewnienie pieczy zastępczej, udzielanie świadczeń na rzecz rodzin zastępczych, działania profilaktyczne i współpraca pomiędzy instytucjami, których wspólnym celem jest wyposażenie rodzin i wychowanków w kompetencje pozwalające im w przyszłości na prawidłowe funkcjonowanie poza systemem pomocy. Program pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki i wspomaganie opieki nad dzieckiem i rodziną, rozwijania i wspierania rodzinnych form pieczy zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków.

Miasto Konin ponosi wszystkie koszty związane z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II. Charakterystyka, analiza rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej w Koninie

1. Rodzinna piecza zastępcza

Środowisko rodzinne jest miejscem, w którym gromadzone są doświadczenia dorastającego w nim dziecka, gdzie rozwija i kształtuje swoją osobowość, przyjmuje wzory postępowania i system wartości. Więzy emocjonalne łączące członków rodziny oraz relacje pomiędzy nimi wywierają znaczny wpływ na rozwój i kształtowanie osobowości dziecka. Dom rodzinny jest również miejscem, gdzie dokonuje się socjalizacja dziecka, jego rozwój społeczny. Dziecko w życiu dorosłym jest zdolne do uczestnictwa w życiu społecznym. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zaspokaja najważniejsze potrzeby dziecka, takie jak: potrzeba ciepła, bliskości, przynależności, życzliwości, szacunku i zaufania. Wrażliwość rodziców na potrzeby dziecka stymuluje jego rozwój intelektualny, emocjonalny, fizyczny, zwiększa poczucie bezpieczeństwa, uznania i przynależności, kształtuje system wartości i wzory zachowań.

Dziecko przyjęte do rodziny zastępczej najczęściej ma duże zaległości w nauce, często sprawia problemy wychowawcze, co jest konsekwencją wcześniejszych zaniedbań rodziców, odrzucenia przez najbliższych, eksperymentowania z używkami. W ostatnich latach zauważa się coraz większy wpływ rozwoju technologii cyfrowych na zachowania wychowanków. Pandemia COVID-19 i nauka zdalna spowodowały, że coraz więcej dzieci i młodzieży uzależnia się od Internetu, gier komputerowych i portali społecznościowych. Wobec braku zainteresowań rodziców problemami dziecka, pojawił się świat cyfrowy, umożliwiający poszerzenie nowych horyzontów ale również ucieczkę w inny świat zabawy i relacji społecznych. Zmiany te powodują, że dla niektórych dzieci otoczenie online i towarzyszące temu urządzenia stały się bardzo ważną, niekiedy najważniejszą częścią życia. Wirtualna przestrzeń stała się ich ulubionym środowiskiem funkcjonowania i utrzymywania relacji rówieśniczych. Nadużywanie dostępu do Internetu skutkuje negatywnym wpływem na funkcjonowanie w rodzinie oraz zachowanie w stosunku do rodziców zastępczych i przebywających tam dzieci. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno stanowić ostateczność i nastąpić dopiero po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do form rodzinnej pieczy zastępczej zalicza:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem (dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo dziecka);
- rodziny zastępcze niezawodowe (małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępnyimi lub rodzeństwem dziecka);
- rodziny zawodowe (niespokrewnione z dzieckiem), w tym:
 - o pełniące funkcję pogotowia rodzinnego;
 - o specjalistyczne (rodzina specjalistyczna dla małoletnich matek z dzieckiem, dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci na podstawie ustawy dnia 12 sierpnia 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich);
- rodzinny dom dziecka (w tej rodzinnej formie pieczy zastępczej umieszczanych jest więcej niż troje dzieci i nie więcej niż ośmioro dzieci), tworzony jest w celu objęcia opieką licznego rodzeństwa;
- rodziny pomocowe (sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą); rodziny pomocowe tworzą funkcjonujące rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe oraz osoby, które odbyły szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze i zostały zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Pieczę zastępczą ustanawia się celem udzielania wsparcia dziecku i rodzinie, odbudowania stabilizacji sytuacji rodzin biologicznych, z których pochodzą dzieci oraz odbudowania więzi rodzinnych. Cele i zadania dotyczące pracy z rodzinami naturalnymi zostały określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Koninie na lata 2024 – 2026.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie prowadzi nabór kandydatów na rodziny zastępcze poprzez różnego rodzaju kampanie, ogłoszenia na portalu społecznościowym Facebook. Kandydaci szkoleni są na podstawie autorskiego programu szkoleniowego „Czekając na miłość rodzicielską”, który został zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzją Nr: 21/2019/RZ z dnia 7 października 2019 roku, na okres 5 lat. Kandydaci zgłaszający swoją gotowość do pełnienia różnego rodzaju form rodzinnej pieczy zastępczej są informowani o czasowości sprawowanej opieki nad powierzonymi dziećmi, tym samym muszą akceptować możliwość powrotu wychowanka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych dokonuje się na podstawie dokumentów złożonych przez kandydatów, opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, sporządzonej przez psychologa oraz opinii pedagoga sporządzonej na podstawie wizyty

w środowisku i oceny warunków mieszkaniowych i bytowych. Po ukończeniu szkolenia i odbyciu praktyk kandydaci otrzymują świadectwo ukończenia szkolenia oraz zaświadczenie kwalifikacyjne.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka mają prawo do:

- czasowego niesprawowania opieki nad przebywającymi u nich dziećmi w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy; w tym okresie organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia dzieciom opiekę w rodzinie pomocowej;
- zatrudnienia (w rodzinnym domu dziecka, gdzie przebywa więcej niż 4 dzieci, rodzinie zawodowej i niezawodowej, gdzie przebywa więcej niż 3 dzieci) osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

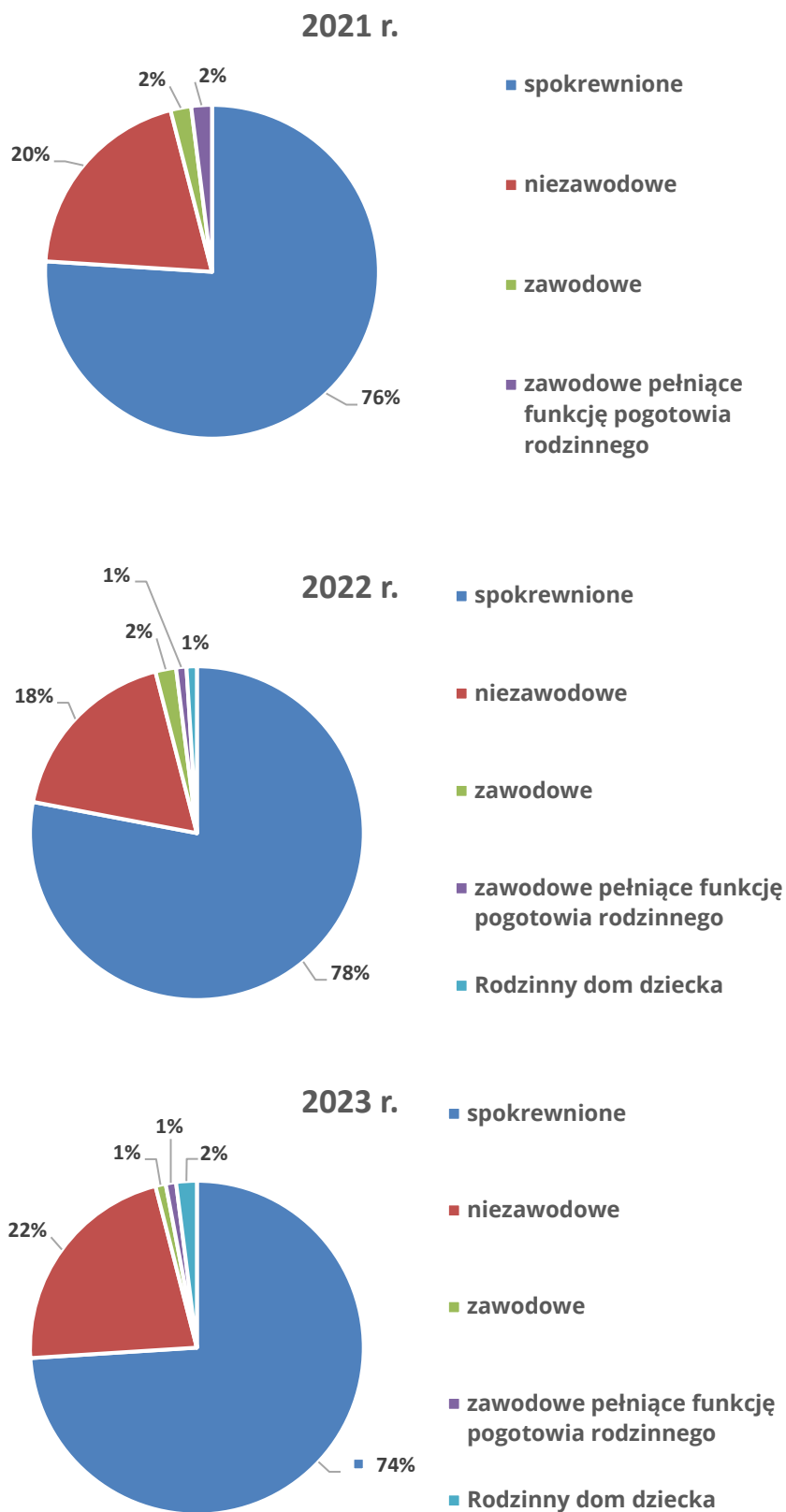
Tabela 1: Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Koninie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.

ROK	Wyszczególnienie	Formy rodzinnej pieczy zastępczej				Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego
		Spokrewnione	Niezawodowe	Zawodowe	Rodzinny dom dziecka	
2021	Liczba rodzin	72	19	2	0	2
	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	97	24	13	0	14
2022	Liczba rodzin	72	19	2	0	2
	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	94	25	17	9	5
I - IX 2023	Liczba rodzin	71	21	1	2	1
	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	94	30	2	14	3

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Poniższe wykresy obrazują procentowy podział zawartych w tabeli nr 1 danych o rodzinach zastępczych w okresie od 1 stycznia 2021 roku do 30 września 2023 roku.

Wykres 1: Ujęcie procentowe rodzinnych form pieczy zastępczej w Koninie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Z przedstawionych danych wynika, że nie zmieniają się statystyki dotyczące form rodzin zastępczych. Podobnie, jak w latach ubiegłych, wśród rodzin zastępczych na terenie Konina zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem (ponad 70 %), które najczęściej tworzą dziadkowie i rodzeństwo, ponad 20 % to rodziny niezawodowe, 1% rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i 1% rodziny zastępcze zawodowe oraz 2% rodzinne domy dziecka. Grupę rodziców zastępczych niezawodowych stanowi wujostwo, dalsi krewni, niebędący rodzeństwem i wstępni oraz przeszkolone osoby, które nie są spokrewnione z dziećmi. Grupa ta często posiada średnie, niekiedy wyższe wykształcenie i potencjał radzenia sobie z problemami wychowawczymi oraz rozwojowymi u dzieci. W tej grupie należy upatrywać kandydatów na przyszłych zawodowych rodziców zastępczych. I do tej grupy będą kierowane zachęty i propozycje do przekształcenia w rodziny zawodowe, gdyż na takie jest największe zapotrzebowanie.

Tabela 2: Liczba rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych z podziałem na formy pieczy zastępczej i wiek rodziców zastępczych sprawujących pieczę zastępczą w Koninie – stan na dzień 30 września 2023 r.

Wiek rodziców zastępczych w latach	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe i Rodzinne Domy Dziecka
poniżej 30 lat	4	1	
30 - 40	2	4	
41 - 50	6	8	
51 - 60	16	4	2
61 - 70	25		2
71 - 80	9		
Suma	62	17	4

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Jak wynika z tabeli nr 2 najwięcej dzieci przebywa w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem i są to najczęściej dziadkowie dzieci w przedziale wiekowym 61 – 70 lat, następnie u rodziców zastępczych w przedziale wiekowym 71 – 80 lat. Rodziny te wymagają szczególnego wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, często psychologów zatrudnionych przez Ośrodek, gdyż różnica pokoleniowa w rodzinach rodzi różnego rodzaju konflikty i nieporozumienia.

Zdarza się, że rodzinne domy dziecka tworzone są z rodzin zawodowych, do których kierowane są kolejne dzieci, coraz częściej liczne rodzeństwa, co powoduje, że przekształcają się one w rodzinne domy dziecka. Dwie rodziny zawodowe przekształcone zostały w rodzinne domy dziecka, jedna rodzina zawodowa pełniąc funkcję pogotowia rodzinnego i jedna zawodowa rodzina zastępcza to osoby w wieku przedemerytalnym lub emerytalnym.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana jest w następujących formach:

- 1) placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 2) regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Na terenie Konina funkcjonuje 1 placówka typu instytucjonalnego - Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza dla 14 dzieci.

Zdarza się, że nagromadzenie problemów wychowawczych w jednej rodzinie powoduje konieczność przeniesienia dzieci do placówki opiekuńczo – wychowawczej, dotyczy to dzieci powyżej 10. roku życia, bądź socjoterapeutycznej. Dzieje się tak pomimo udzielanego rodzinie wsparcia specjalistów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie oraz specjalistów Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży „DREWS” w Koninie i Fundacji Mielnica w przypadku pozyskania środków na kontynuację działań w tym obszarze.

Do placówek opiekuńczo – wychowawczych typu instytucjonalnego kierowane są dzieci powyżej 10. roku życia, w wyjątkowych sytuacjach do placówki tej mogą być kierowane dzieci młodsze. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Zadaniem placówki jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest zobowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki.

Według stanu na dzień 30 września 2023 roku w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Koninie przebywało 10 dzieci z terenu Konina w wieku od 11 do 18 lat. Na podstawie porozumień z innymi powiatami, według stanu na dzień 30 września 2023 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych różnego typu, umieszczonych było 2 dzieci z miasta Konina.

3. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

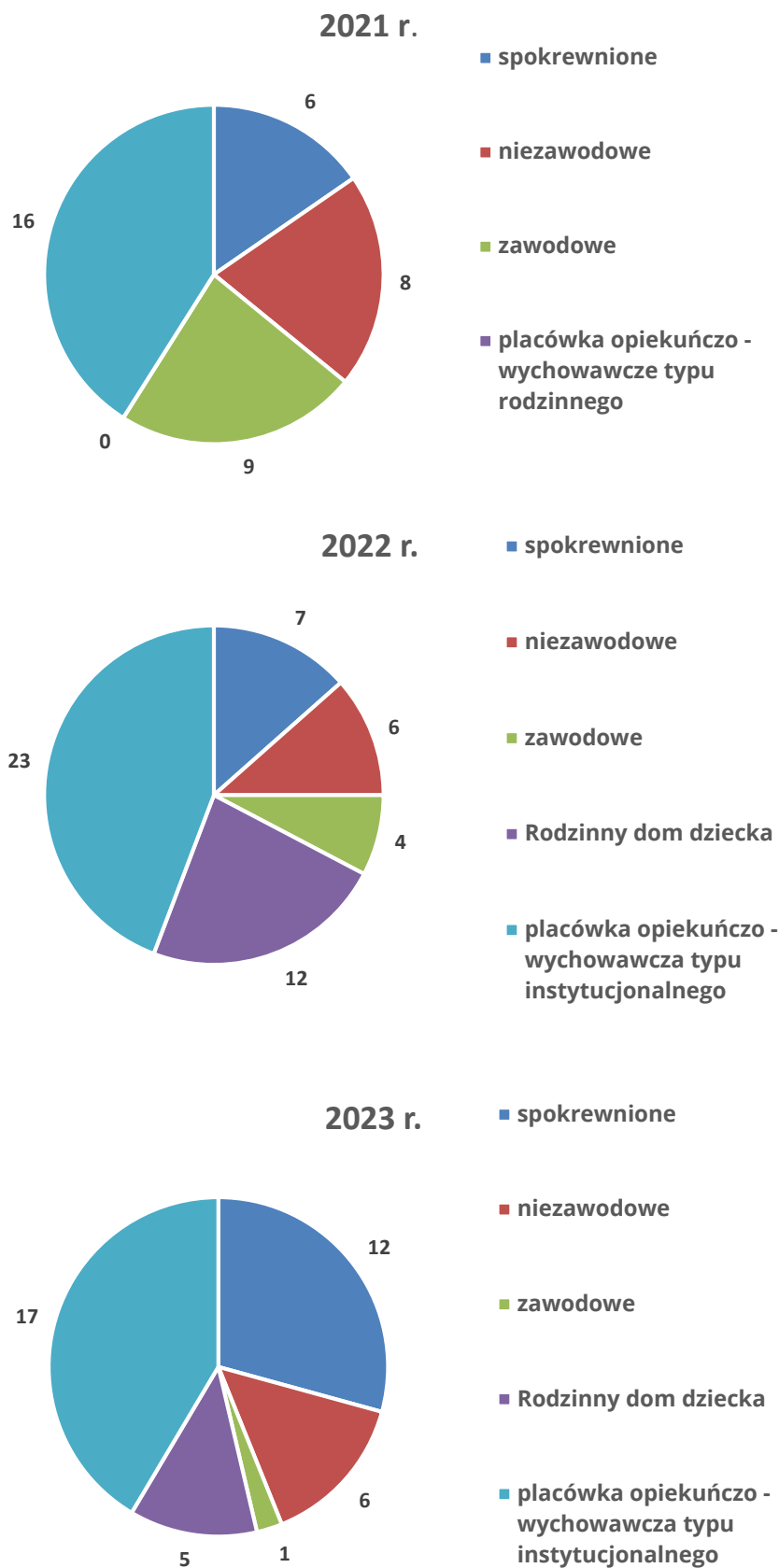
Założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koncentrują się wokół działań zmierzających do umieszczania dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a także do osiągnięcia standardów przez placówki opiekuńczo-wychowawcze (do 14 dzieci) oraz zintensyfikowania działań zmierzających do umieszczania dzieci w rodzinach adopcyjnych, w szczególności rodzeństw, dzieci starszych (powyżej 10. roku życia) oraz dzieci z niepełnosprawnościami.

Określony w ustawie kierunek działań zmierzających do ograniczania umieszczeń dzieci pochodzących z terenu miasta Konina w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej jest konsekwentnie wdrażany, dlatego z dniem 2 stycznia 2022 roku Pogotowie Opiekuńcze w Koninie – placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego, posiadająca 20 miejsc, przekształcono na Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą w Koninie posiadającą łącznie 14 miejsc (7 miejsc w części interwencyjnej i 7 miejsc w części socjalizacyjnej). Ponadto w roku 2022 oraz w roku 2023 podjęto działania zmierzające do zwiększenia liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej poprzez przekształcenie dwóch zawodowych rodzin zastępczych w rodzinne domy dziecka.

Dla dziecka, które jest pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w pierwszej kolejności poszukuje się rodziny zastępczej, a dopiero po wyczerpaniu takiej możliwości, dziecko trafia do pieczy instytucjonalnej, w której także realizowane są wszelkie potrzeby dziecka, w tym: emocjonalne, bytowe i rozwojowe. Pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z założeniami ustawy ma charakter przejściowy, czyli do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcji lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej, co nie zawsze jest możliwe.

Poniższy wykres obrazuje umieszczanie dzieci w różnych formach pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia 2021 roku do 30 września 2023 roku.

Wykres 2: Napływ dzieci do pieczy zastępczej w Koninie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Z przedstawionych wykresów wynika, że w pieczy instytucjonalnej, tj. w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Koninie funkcjonującej na terenie miasta Konina umieszczono odpowiednio: w roku 2021 – 16 dzieci, w roku 2022 - 23 dzieci, natomiast do 30 września 2023 roku umieszczono 17 dzieci. Informacyjnie należy dodać, że interwencyjnie w styczniu 2023 roku umieszczono 2 dzieci przebywających nielegalnie na terenie Polski (obywatele: Syryjskiej Republiki Arabskiej i Republiki Jemenu) oraz 2 dzieci pochodzących ze Starogardu Gdańskiego. Natomiast dla porównania, w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie Konina – w rodzinach spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domach dziecka umieszczono odpowiednio: w roku 2021 – 23 dzieci (6+8+9), w 2022 roku – 29 dzieci (7+6+4+12) oraz do 30 września 2023 roku – 24 dzieci (12+6+1+5).

W Koninie, podobnie jak i w większości powiatów i miastach na prawach powiatu, brakuje rodzin zastępczych i kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych.

Znaczące braki w napływie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej zawodowej oraz starzenie się osób obecnie sprawujących pieczę zastępczą budzą duży niepokój wśród pracowników zajmujących się rodzicielstwem zastępczym i nie budują optymizmu na kolejne lata.

Na brak wolnych miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie Konina ma wpływ również okres oczekiwania na uregulowanie sytuacji prawnej dzieci, który trwa od roku do trzech nawet lat, co zmniejsza ich szanse na przysposobienie przez rodziców adopcyjnych. Sytuacja taka ma wpływ na to, że dzieci pozostają w rodzinach zastępczych przez kilka lat, a nawet do osiągnięcia pełnoletności, co uniemożliwia umieszczanie w nich kolejnych dzieci. Obserwuje się również tendencje spadkowe liczby kandydatów do przysposobień nawet małych dzieci.

W ostatnich 2 latach nastąpił znaczny wzrost umieszczeń dzieci w rodzinach zastępczych na terenie powiatów, szczególnie powiatu konińskiego. Dzieci z terenu Konina umieszczane są w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz rodzinnych domach dziecka, w ramach zawartych porozumień między powiatami. Według stanu na dzień 30.09.2023 roku, w 41 rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przebywało 54 dzieci, natomiast w jednym rodzinnym domu dziecka przebywało 1 dziecko. Wynika to przede wszystkim z migracji rodzin. Rodzice biologiczni z różnych przyczyn przeprowadzają się do Konina, często z powodu wcześniejszych problemów opiekuńczo – wychowawczych, poszukiwaniu zatrudnienia, lepszego dostępu do usług społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych lub lepszych warunków bytowych. Niektórzy starają się odciąć od sprawców przemocy, czy uzależnionych współmałżonków i osiedlają się na terenie Konina z myślą o podjęciu

pracy i rozpoczęciu nowego życia. Jednakże często zdarza się, że powielają schematy z przeszłości, tworząc nowe dysfunkcyjne związki, tym samym trafiają do kręgu zainteresowania służb pomocowych. Dzieci natomiast często wymagają zabezpieczenia i sądownie umieszczane są u dziadków lub dalszych krewnych, tworzących rodziny niezawodowe, na terenie powiatów, z których pochodzą. Koszty utrzymania tych dzieci ponosi miasto Konin.

Założenia ustawowe obligują specjalistów wspierających rodziny biologiczne i zastępcze do działań zmierzających do przywrócenia rodzinie biologicznej zdolności i umiejętności do pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczych i wychowawczych. W 2021 roku 3 dzieci powróciło do rodzin biologicznych, w 2022 roku – 6 dzieci oraz do 30 września 2023 roku – 1 dziecko. Natomiast do rodzin adopcyjnych trafiło odpowiednio: w 2021 roku – 1 dziecko, w 2022 roku – 1 dziecko, a w 2023 roku – 2 dzieci (stan na 30.09.2023 roku), co obrazuje tabela nr 3.

Tabela 3: Liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych oraz trafiły do rodzin adopcyjnych w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.

Wyszczególnienie	2021 rok	2022	I-IX 2023 rok
Dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych	3	6	1
Dzieci, które trafiły do rodzin adopcyjnych	1	1	2

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie będzie podejmował szereg działań w celu pozyskiwania nowych rodzin zastępczych, kandydatów na rodziców zastępczych, w celu ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

4. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej

Osoba po osiągnięciu pełnoletniości, opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną nazywana jest „osobą usamodzielnianą”.

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają dzieci umieszczone w różnego rodzaju formach pieczy zastępczej. Celem programu usamodzielnienia jest podjęcie przez wychowanków samodzielnego, dojrzałego życia i zintegrowanie ich ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia, w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej wychowanka pieczy zastępczej, który rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletniości przez osobę usamodzielnianą może trwać do

czasu ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia. Osoba usamodzielniana może pozostać w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej do 25. roku życia. W tym okresie wychowanek może pozostać w rodzinie zastępczej na dotychczasowych zasadach lub opuścić rodzinę zastępczą i pobierać świadczenie na kontynuowanie nauki do ukończenia 25. roku życia, natomiast z pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie osoba usamodzielniana może skorzystać do 26. roku życia.

Przygotowanie wychowanka do radzenia sobie w dorosłym życiu jest trudnym i odpowiedzialnym zadaniem, zarówno dla opiekunów zatrudnionych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, jak również rodzin zastępczych oraz osób tworzących rodzinne domy dziecka. Należy więc podejmować wspólnie z opiekunem usamodzielnienia i w odpowiednim czasie, szereg działań mających przygotować młodego człowieka do radzenia sobie w dorosłym życiu.

Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej otrzymują pomoc udzielaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz na podstawie ustawy o pomocy społecznej:

- na kontynuowanie nauki,
- na zagospodarowanie w formie rzeczowej,
- na usamodzielnienie.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie udziela wsparcia w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w mieszkaniach chronionych, obecnie z tej formy pomocy korzysta 3 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz instytucjonalnego. Istotnym jest, aby proces usamodzielnienia prowadził osobę opuszczającą pieczę zastępczą do:

- zmotywowania do podjęcia samodzielnego życia,
- uniezależnienia od wpływów problemowej rodziny i dysfunkcyjnego środowiska,
- wyposażenia w umiejętność radzenia sobie z trudnościami i niepowodzeniami,
- wdrożenia w planowanie własnego życia.

Usamodzielnienie jest procesem rozłożonym w czasie, prowadzącym do uzyskania przez wychowanka samodzielności w sferze społecznej i ekonomicznej.

III. Analiza środowisk rodzinnych zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej

Pracownicy socjalni zdiagnozowali w rodzinach problemy, które najczęściej ich dotyczą, a należą do nich przede wszystkim: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo –

wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, narkomania oraz przemoc w rodzinach.

Bezrobocie, szczególnie długotrwałe pozostawanie bez pracy, dla większości osób oznacza pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolację społeczną, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym, nie tylko dla osoby bezrobotnej, lecz całej rodziny. W następstwie może to powodować eskalację zjawisk niepożądanych, takich jak: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienie od środków psychoaktywnych, uciekanie się do przemocy wobec najbliższych.

Tabela 4: Dane dotyczące powodów przyznania pomocy społecznej rodzinom w latach 2020 - 2023

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin		
	2021	2022	I-VI 2023
Bezrobocie	1731	1480	67
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	582	492	244
Alkoholizm	325	309	311
Narkomania	29	27	28
Przemoc	76	67	42

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

W ostatnich latach zmniejszyła się liczba rodzin, w których występuje bezrobocie, nieznacznie zmniejszyła się również liczba rodzin, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W 2023 roku, w samym tylko okresie od stycznia do czerwca zauważalny jest wzrost liczby rodzin, w których występuje problem z używaniem środków psychoaktywnych (narkotyków i alkoholu). Liczba rodzin, w których występowała przemoc jest wysoka i utrzymuje się na podobnym poziomie w kolejnych latach.

Główną przyczyną dysfunkcyjności rodzin nie jest już tylko trudna sytuacja ekonomiczna, spowodowana bezrobociem. Oferowana w różnych formach pomoc finansowa: świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i alimentacyjne, świadczenia wychowawcze - 500+, Program „Dobry Start”, Karta Dużej Rodziny spowodowały poprawę sytuacji bytowej rodzin. Nadal zauważalny jest problem z nabyciem umiejętności społecznych przez osoby tworzące rodzinę do stworzenia odpowiednich relacji pomiędzy ich członkami. Braki w zakresie właściwej

komunikacji, umiejętności prowadzenia rozmów (słuchanie, przetwarzanie informacji, przekonywanie, negocjowanie), umiejętności radzenia sobie z emocjami, tworzenia pozytywnego nastroju oraz brak asertywności powodują rozpad rodzin. Młodzi ludzie nie wyciągają wniosków, rzadko współpracują z osobami wspierającymi: pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, angażując się w nowe związki, w których rodzą się kolejne dzieci. Problemy nie są rozwiązywane, a wręcz narastają, pojawiają się różnego rodzaju uzależnienia, dochodzi do przemocy wobec członków rodziny, wówczas najbardziej cierpią dzieci. Dużym problemem jest nadal migracja zarobkowa, która często doprowadza do rozpadu rodzin. Nieobecność w życiu dziecka któregokolwiek z rodziców ma ogromny wpływ na codzienne funkcjonowanie w życiu rodzinnym i społecznym. Rodzice bowiem odgrywają kluczową rolę w procesie socjalizacji dziecka, jego kształtowaniu, przekazywaniu wartości i wzorców rodzinnych oraz społecznych.

Dzieci wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych oraz z powodu zagrożeń, jakim są poddawane ze strony otoczenia, w którym funkcjonują, bardzo często są narażone na konieczność umieszczenia ich w rodzinnych bądź instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

Jak wynika z przedstawionych poniżej danych, w 2023 roku w sposób znaczący wzrosła liczba przypadków zagrażających prawidłowemu rozwojowi dziecka w rodzinie (dane Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2021 – 2023). Według danych własnych Ośrodka oraz Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2023 roku liczba interwencji, które zakończyły się wypełnieniem formularza „Niebieska Karta” znacząco wzrosła w stosunku do roku 2022, tym bardziej, że przytoczone dane dotyczą okresu do 30 września, a nie pełnego roku. Fakt występowania w rodzinie przemocy wpływa bezpośrednio na zagrożenie życia lub zdrowia dzieci przebywających w tych rodzinach.

Tabela 5: Dane dotyczące wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” w okresie od 1 stycznia 2021 roku do 30 września 2023 roku

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok	I-IX 2023 rok
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	192	158	170

Źródło: Miejski Zespół Interdyscyplinarny.

W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo zabezpieczyć dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Dane na temat liczby dzieci zabezpieczanych przez pracowników socjalnych z rodzin

biologicznych na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przed wydaniem postanowienia przez sąd przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6: Liczba zabezpieczonych dzieci przez pracowników socjalnych z rodzin biologicznych, na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wyszczególnienie	2020 r.	2021 r.	2022 r.	I-IX 2023 r.
Liczba zabezpieczonych dzieci	17	9	7	9

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Liczba zabezpieczanych dzieci w latach 2020 - 2023 utrzymuje się na podobnym poziomie. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w ostatnich latach zabezpieczane dzieci pochodziły z rodzin, w których rodzeństwo było liczniejsze. O ile w latach wcześniejszych w rodzinie często zabezpieczane było jedno dziecko, to obecnie zabezpieczane są dzieci z rodzin z trojgiem i czworgiem dzieci.

IV. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

1. Cel główny

Rozwój i wspieranie istniejącego systemu rodzinnych form pieczy zastępczej.

2. Cele szczegółowe:

1. Intensyfikowanie działań na rzecz pozyskiwania kandydatów i tworzenia sprzyjających warunków do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Konina.
2. Zapewnienie kompleksowej pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych.
3. Profesjonalne wsparcie rodzin zastępczych w usprawnianiu wypełniania przez nich funkcji opiekuńczo - wychowawczej.
4. Zwiększenie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.
5. Nabór i szkolenie kandydatów.
6. Tworzenie optymalnych warunków do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

3. Osiąganie celów poprzez realizację zadań skierowanych do rodzin zastępczych, dzieci oraz kandydatów na rodziców zastępczych

Tabela 7: Cele i zadania do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie skierowane do dzieci rodzin zastępczych i kandydatów na rodziców zastępczych.

Lp.	Cel	Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy
1.	Intensyfikowanie działań na rzecz pozyskiwania kandydatów i tworzenia sprzyjających warunków do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Konina.	- Kontynuowanie poszukiwań kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez promowanie rodzicielstwa zastępczego, m.in. na imprezach ogólnodostępnych w latach 2024-2026 ; - Umieszczanie postów na portalu społecznościowym FB, na stronie internetowej Ośrodka, informacji dotyczących warunków, jakie należy spełniać, by zostać rodzicem zastępczym; - Umieszczanie informacji o terminach szkoleń dla potencjalnych kandydatów; - Indywidualne rozmowy z osobami zainteresowanymi problematyką pieczy zastępczej; - Podejmowanie czynności zmierzających do ustalenia wynagrodzenia dla rodzin zastępczych adekwatnych do wynagrodzeń na rynku pracy.	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej • organizacje pozarządowe • kościoły • media
2.	Zapewnienie kompleksowej pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych	1. Umieszczenie dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej: - dostępność poradnictwa dla dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej; - dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej; 2. Dostępność do specjalistycznej opieki i wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach zastępczych.	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna • Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży DREWS w Koninie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej • Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Koninie • Sąd Rejonowy w Koninie

Lp.	Cel	Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy
			• Ośrodek Kuratorski nr 1 przy Sądzie Rejonowym w Koninie • Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie • placówki służby zdrowia • pedagodzy szkolni • organizacje pozarządowe, • Świetlice i ogniska środowiskowe
3.	Profesjonalne wsparcie rodzin zastępczych w usprawnianiu wypełniania przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej	- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną; - współdziałanie z podmiotami działającymi na rzecz dziecka; - umożliwienie wypoczynku dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej; - współpraca z rodzicami biologicznymi; - udzielanie rodzinie zastępczej świadczeń wynikających z ustawy; - zapewnienie wsparcia ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - wsparcie psychologiczne i prawne dla rodzin zastępczych; - sporządzanie przez psychologa (co 2 lata) opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka; - organizowanie szkoleń i grup wsparcia, superwizji; - wspieranie rodzin zastępczych w wychowywaniu i edukacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej;	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej • Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna • Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży DREWS w Koninie • Sąd Rejonowy w Koninie • nauczyciele i pedagodzy szkolni • organizacje pozarządowe • placówki służby zdrowia • świetlice i ogniska środowiskowe

Lp.	Cel	Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy
		- zapewnienie bezpłatnych usług specjalistycznych (pełna diagnoza dzieci, opieka lekarska różnych specjalności przede wszystkim pomoc psychiatryczna, psychoterapeutyczna i logopedyczna).	
4.	Zwiększenie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie	- wzmocnienie kompetencji osób zatrudnionych w Ośrodku poprzez udział w szkoleniach kierowanych do kadr działających w obszarze pieczy zastępczej; - zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust.1 ustawy; - realizacja usług wolontarystycznych na rzecz dzieci; - rozszerzenie dostępnej oferty usług specjalistycznych dla dzieci z instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej; - promowanie superwizji dla specjalistów Ośrodka, rodzin zastępczych, prowadzących rodzinny dom dziecka oraz wychowawców Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej.	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej • Sąd Rejonowy w Koninie • nauczyciele i pedagodzy szkolni • organizacje pozarządowe • placówki służby zdrowia
5.	Nabór i szkolenie kandydatów	- prowadzenie wstępnych, indywidualnych rozmów z osobami zainteresowanymi zgłaszającymi gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; - prowadzenie szkoleń i kwalifikowanie kandydatów;	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Koninie
6.	Tworzenie optymalnych warunków do powrotu	- indywidualizacja wsparcia asystenta rodziny oraz	• Specjaliści Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie: pracownik

Lp.	Cel	Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy
	dziecka do rodziny biologicznej	pracownika socjalnego – zintensyfikowana praca socjalna; - rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych poprzez udział rodziców biologicznych w warsztatach i indywidualnych spotkaniach z psychologiem; - działania prowadzone na rzecz odbudowy relacji rodzica biologicznego z dzieckiem: spotkania integrujące w rodzinach zastępczych oraz urlopowanie dzieci do rodzin biologicznych.	socjalny, asystent rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog • Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna • Sąd Rejonowy w Koninie • organizacje pozarządowe • pedagodzy szkolni

V. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania rodzin w obszarze opiekuńczo – wychowawczym oraz zagrożeń środowiskowych zapotrzebowanie na rodziny zastępcze na terenie miasta Konina z roku na rok wzrasta. Dlatego planowana liczba rodzin zawodowych ściśle wiąże się z podejmowaniem działań zmierzających do systematycznego ich wzrostu. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia i będzie zapewniał kandydatom na rodziców zastępczych bezpłatne szkolenia oraz środki finansowe na wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Należy podkreślić, że osoby tworzące zawodowe rodziny zastępcze osiągnęły już wiek emerytalny, natomiast osoby prowadzące rodzinne domy dziecka są w wieku przedemerytalnym. W planowaniu limitu rodzin zastępczych zawodowych wzięto również pod uwagę fakt, że wymienione osoby mogą w związku z tym zaprzestać pełnienia swoich funkcji.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w Koninie funkcjonują obecnie 2 rodziny zastępcze zawodowe, oraz 2 rodzinne domy dziecka, wskazuje się, że planowana w latach 2024 – 2026 ilość

nowopowstałych rodzin zastępczych zawodowych wyniesie w 2024 roku – 2 rodziny, w 2025 i 2026 roku po jednej rodzinie zastępczej zawodowej w każdym roku.

Tabela 8: Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Wyszczególnienie	2024 rok	2025 rok	2026 rok
Coroczny limit tworzonych rodzin zastępczych zawodowych	4	5	6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie.

Tabela nr 8 zawiera planowane limity rodzin zastępczych zawodowych w kolejnych latach obowiązywania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024 - 2026, wynikające z prognozowanych potrzeb w tym zakresie.

VI. Plan pomocy dla osób usamodzielnianych

1. Cel główny

Udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym.

2. Cele szczegółowe:

1. Organizowanie pomocy w procesie usamodzielniania pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
2. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego pełnoletnim wychowankom.

3. Osiągnięcie celów poprzez realizację zadań skierowanych do wychowanków opuszczających rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Tabela 9: Cele i zadania do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie skierowanych do osób usamodzielnianych w latach 2024 – 2026.

Lp.	Cel	Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy
1.	Organizowanie pomocy w procesie usamodzielniania pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	- pełnienie przez pracowników Ośrodka funkcji opiekunów usamodzielniania, pomoc w pisaniu i realizowaniu indywidualnych programów usamodzielniania, pomoc rzeczowa i finansowa; - usługi dla osób usamodzielnianych: warsztaty umiejętności, treningi	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej • Urząd Miejski w Koninie – Wydział Spraw Lokalowych • Powiatowy Urząd Pracy w Koninie • Szkoły • Organizacje pozarządowe

Lp.	Cel	Zadania	Realizatorzy/ Partnerzy
		samodzielności, grupy wsparcia, mieszkania ze wsparciem, wsparcie w pozyskaniu zatrudnienia; - wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie usamodzielnianym wychowankom poprzez objęcie ich pomocą finansową, pedagogiczną, psychologiczną, prawną, socjalną i doradztwem zawodowym; - pomoc w uzyskaniu mieszkania socjalnego lub komunalnego; - angażowanie wychowanków do udziału w projektach organizowanych przez różne instytucje;	
2.	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego pełnoletnim wychowankom	- poradnictwo i wsparcie w sytuacjach kryzysowych; - poradnictwo psychologiczne oraz pomoc prawna; - podnoszenie kwalifikacji i zapewnienie superwizji osobom realizującym zadania na rzecz osób usamodzielnianych	• Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie • poradnie specjalistyczne

VII. Adresaci Programu

- Dzieci potrzebujące opieki i wsparcia.
- Rodziny zastępcze i osoby prowadzący rodzinne domy dziecka.
- Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych i placówek.
- Placówka opiekuńczo-wychowawcza.
- Kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz rodzinnego domu dziecka.
- Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem.

VIII. Realizatorzy/Partnerzy Programu

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie
- Sąd Rejonowy w Koninie
- Urząd Miejski w Koninie – Wydział Spraw Społecznych
- Urząd Miejski w Koninie – Wydział Spraw Lokalowych
- Wielkopolski Ośrodek Adopcyjny w Koninie
- Wojewódzki Szpital Zespolony im. dr. Romana Ostrzyckiego w Koninie
- Powiatowy Urząd Pracy w Koninie
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koninie
- Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży DREWS w Koninie
- poradnie specjalistyczne
- szkoły i przedszkola
- placówki służby zdrowia
- organizacje pozarządowe.

IX. Planowane rezultaty

- Wzmocnienie systemu organizacji pieczy zastępczej na terenie Konina.
- Interdyscyplinarne wsparcie dzieci i młodzieży, przebywających w pieczy zastępczej, rodzin zastępczych oraz osób usamodzielnianych.
- Polepszanie jakości opieki w rodzinnych formach pieczy zastępczej.
- Wzmocnienie kompetencji kadry realizującej program.

X. Źródła finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024 - 2026

Finansowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024 – 2026 odbywać się będzie ze środków własnych gminy i powiatu oraz ze środków zewnętrznych pozyskiwanych w ramach konkursów, w tym m.in. z Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie konińskim”.

Miasto Konin ponosi wszystkie koszty związane z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

XI. Monitorowanie Programu

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, podobnie jak w latach poprzednich będzie koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Konina na lata 2024 - 2026.

Analiza założeń i wskaźników pozwoli ocenić skuteczność podjętych działań w corocznych sprawozdaniach z działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Koninie przedkładanych Prezydentowi Miasta Konina oraz Radzie Miasta Konina, po zakończeniu każdego roku obowiązywania programu.

Założenia programu pozwalają zaplanować działania w zakresie wsparcia dzieci, młodzieży, osób usamodzielnianych, rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej. Program zawiera działania nakierowane na rozwój i promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wzmocnienie istniejących form pieczy zastępczej.

Wykonanie celów zawartych w programie jest działaniem wymagającym zaangażowania i odpowiedzialności instytucji działających w obszarze szerokokorozumianej pieczy zastępczej. Dlatego tak ważne jest współdziałanie różnych podmiotów lokalnych, zaangażowanych w realizację założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Skuteczność podjętych w programie działań jest również uzależniona od zaangażowania osób tworzących rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, jak również rodziców biologicznych.

Pomimo zaangażowania pracowników i specjalistów Ośrodka w promowaniu rodzicielstwa zastępczego obserwuje się niewielkie zainteresowanie ze strony społeczności lokalnej. Jediną, nieliczną grupą społeczną, chętną podjęcia się funkcji tworzenia rodzin zastępczych, stanowią osoby w średnim wieku, z ustabilizowaną sytuacją rodzinną i zawodową (dorosłe i usamodzielnione dzieci, wiek przedemerytalny). Brak zainteresowania do tworzenia takich form pieczy zastępczej ze strony przykładowo 30-40 -latków wynika ze zmian priorytetów młodych ludzi, którzy coraz częściej zakładają rodziny w późniejszym wieku lub w ogóle nie planują założenia rodziny i posiadania dzieci.

SPIS TABEL

Tabela 1: Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Koninie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.	8
Tabela 2: Liczba rodzin zastępczych z podziałem na formy pieczy zastępczej i wiek rodziców zastępczych sprawujących pieczę zastępczą w Koninie – stan na dzień 30 września 2023 r.	10
Tabela 3: Liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych oraz trafiły do rodzin adopcyjnych w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.....	15
Tabela 4: Dane dotyczące powodów przyznania pomocy społecznej rodzinom w latach 2020 - 2022.....	17
Tabela 5: Dane dotyczące wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.....	18
Tabela 6: Liczba zabezpieczonych dzieci przez pracowników socjalnych z rodzin biologicznych, na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	19
Tabela 7: Coroczny limit tworzonych rodzin zastępczych zawodowych.	24
Tabela 8: Cele i zadania do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie skierowane do dzieci rodzin zastępczych i kandydatów na rodziców zastępczych.	20
Tabela 9: Cele i zadania do realizacji przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie skierowanych do osób usamodzielnianych w latach 2024 – 2026.	24

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1: Ujęcie procentowe rodzin zastępczych w Koninie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.	9
Wykres 2: Napływ dzieci do pieczy zastępczej w Koninie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2023 r.....	13